

پیام اداری هفته

هفته نامه الکترونیک کلامی از جادوی مدیریت

شنبه (۹۴/۱۱/۳) سه شنبه جمعه (۹۴/۱۱/۹)

شماره پیام: ۱۶۷

سال چهارم - سری ث

کد پیام: ۷/ث

✓ قیاس ذو حدین

قیاس (SYLLOGISME) مهمترین و قاطع ترین اقسام استدلال یا حجت (قیاس، استقراء و تمثیل) و اساسی ترین بحث منطق صوری است. تعریف منطقی قیاس اینچنین است: « **الْقِيَاسُ قَوْلُ مُؤَلَّفٍ مِنْ قَضَايَا بَحِثٍ يَلْزَمُ لِذَاتِهِ قَوْلٌ آخَرٌ** » یعنی قیاس ، قولی است فراهم آمده از چند قضیه ، به نحوی که از آن قول ذاتاً قول دیگری لازم آید . بعبارت دیگر قیاس، مجموع قضایایی است که هرگاه آنها (مقدمات) را قبول کنیم ، ناچار باید استنتاج و نتیجه آنها را نیز قبول کنیم ؛ چه در غیر اینصورت گرفتار و دچار تناقض خواهیم شد . در منطق های اسلامی ، مجموع مقدمات (INTRODUCTION) را قیاس میدانند و نتیجه (CONCLUSION) ، در واقع زاده آن هست . [مقدمات ← نتیجه]

قیاس ذو حدین (DILEMME) یکی از انواع قیاس های مرکب است و بعبارت بهتر یک نوع قیاس دوگانه و مضاعف است . یعنی از دو قیاس تشکیل یافته که هر دو قیاس ، عیناً به یک نتیجه منجر می شوند . قالب و فرمول این نوع قیاس نیز آنست که اول می گویند امر ، دائر بین دو احتمال و دو امر است و در هر دو صورت مقصود ما حاصل است و نتیجه هم به راستی از هر دو مقدمه ، با یک درجه استواری استنتاج شده و قابل ردّ کردن نمیباشد . از این قبیل است استدلال یکی از فرماندهان جنگ ، برای محکوم ساختن نگهبانی که نظامیان خودی را از رسیدن نیروهای دشمن آگاه نکرده بود :

« تو یا بر سر پُست خود بوده ای یا نبوده ای (ذو حدین) . اگر بر سر پُست خود بوده ای ، با خودداری نمودن از اعلام خطر به وظیفه خویش عمل نکرده ای . و اگر هم در سر پُست خود نبوده ای، باز هم به وظیفه ات عمل نکرده ای. پس در هر دو صورت تو محکوم هستی .»